שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

גמרא · כיתות ח'-ט' · מסכת בבא מציעא, דף ב ע"א - ב ע"ב

מבחן מסכם: מסכת בבא מציעא: שנים אוחזין

משך המבחן: 45 דקות · 100 נקודות. ענו על כל השאלות. הניקוד רשום ליד כל שאלה.

1. **חלק א: שאלות בחירה (30 נקודות)**

הקיפו את התשובה הנכונה. כל שאלה: 6 נקודות.

1. שניים אוחזים בטלית, וכל אחד אומר "אני מצאתיה, כולה שלי". מה הדין לפי המשנה? **(6 נק')**

א. הטלית מונחת עד שיבוא אליהו

ב. כל אחד נשבע שאין לו בה פחות מחציה, ויחלוקו

ג. מי שתפס ראשון לוקח את כולה

ד. חולקים בלי שבועה

2. אחד אומר "כולה שלי" והשני אומר "חציה שלי". כמה מקבל האומר "חציה שלי"? **(6 נק')**

א. חצי

ב. רבע

ג. שליש

ד. כלום

3. לפי רש"י, למה המשנה מדברת דווקא על שניים שאוחזים בטלית? **(6 נק')**

א. כי רק כך שניהם יכולים לראות אותה

ב. כי כששניהם מחזיקים, לאף אחד אין כוח יותר מחברו; אילו רק אחד החזיק, השני היה "המוציא מחבירו" וצריך להביא ראיה

ג. כי טלית היא בגד יקר במיוחד

ד. כי בלי אחיזה אין שבועה בכלל

4. מה למדה הגמרא מכך שהמשנה כתבה גם "אני מצאתיה" וגם "כולה שלי" (משנה יתירה)? **(6 נק')**

א. שהגבהה אינה קונה

ב. שראייה לבדה, בלי שהחפץ הגיע לידו, אינה קונה

ג. שמציאה צריכה שני עדים

ד. שלשון המשנה היא תמיד לשון המקרא

5. לפי רב פפא, במה עוסקים החלק הראשון (רישא) והחלק השני (סיפא) של המשנה? **(6 נק')**

א. רישא בטלית, וסיפא בבהמה

ב. רישא במציאה, וסיפא במקח וממכר

ג. רישא בשבועה, וסיפא בעדים

ד. רישא באריגה, וסיפא במציאה

2. **חלק ב: מונחים, ארמית ומבנה (30 נקודות)**

6. תרגמו לעברית: (א) "ליתני חדא" (ב) "הוה אמינא". הסבירו בקצרה מה הגמרא שואלת ב"ליתני חדא". **(8 נק')**

7. הסבירו את המושגים "שמא ושמא" ו"ברי וברי". באיזה מהם עוסקת המשנה שלנו, ולמה? **(8 נק')**

8. מה פירוש "צריכא"? הסבירו למה המשנה צריכה גם מקרה של מציאה וגם מקרה של מקח וממכר (מקרה אחד לפחות בפירוט). **(7 נק')**

9. מה שיטת סומכוס ומה שיטת חכמים כשיש ספק בממון? כתבו לכל אחד את הכלל שלו. **(7 נק')**

3. **חלק ג: קריאה והבנה (25 נקודות)**

קראו את הקטע מהגמרא וענו על השאלות.

> אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ סוֹמְכוֹס, הַשְׁתָּא וּמָה הָתָם דִּלָּא תָּפְסִי תַּרְוַיְיהוּ – חוֹלְקִין בְּלֹא שְׁבוּעָה, הָכָא דְּתַרְוַיְיהוּ תָּפְסִי לַהּ – לֹא כָּל שֶׁכֵּן!
>
> אֶפִילּוּ תֵּימָא סוֹמְכוֹס: כִּי אָמַר סוֹמְכוֹס שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא, אֲבָל בָּרִי וּבָרִי – לָא אָמַר.
>
> (בבא מציעא ב ע"ב; נוסח הגמרא מתוך ספריא, כפי שהוא מופיע בשיעור 4 ביחידה)

10. הסבירו במילים שלכם את הקושיה על סומכוס: מה "התם" ומה "הכא", ולמה מכאן קשה על המשנה? **(9 נק')**

11. מה התירוץ "אפילו תימא סומכוס"? איך הוא מיישב את המשנה עם סומכוס? **(8 נק')**

12. תרגמו: (א) "תפסי תרוייהו" (ב) "לא כל שכן" (ג) "אפילו תימא". **(8 נק')**

4. **חלק ד: שאלת חשיבה (15 נקודות)**

13. לפי רש"י (שיעור 3), חכמים הטילו שבועה כי אדם עלול להתיר לעצמו לתפוס בלי משפט ("חברי לא מפסיד כלום"). האם לדעתכם שבועה, או התחייבות רצינית אחרת, גורמת לאדם לחשוב פעמיים לפני שהוא לוקח משהו שאולי אינו שלו? נמקו, תנו דוגמה מהחיים, והביאו ראיה אחת מהסוגיה. **(15 נק')**